

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

пл. „Св. Неделя“ № 5, София 1000

www.mh.government.bg

БАЛНЕОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Тази балнеологична оценка удостоверява, че минералната вода, добита от водовземно съоръжение

сондаж № 1х2

находище на минерална вода „Стрелча“, гр. Стрелча, община Стрелча, област Пазарджик
има следните:

А. Геоложки и хидроложки характеристики:

Местоположение

Термоминералното находище „Стрелча“ се намира в района на гр. Стрелча в южните склонове на Същинска Средна гора.

Формираща среда на минералната вода

Минералната вода на находището се формира във водонапорна система от пукнатинножилен тип в Средногорската структурна зона - Средногорски блок - в централната част на масива на Същинска Средна гора на север и Стрелчанския плутон на г, изградени от Средногорски гранити и гранитоиди с палеозойска възраст (γPz).

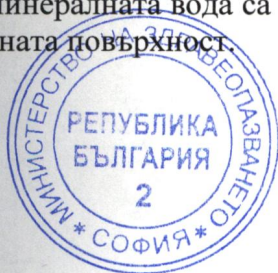
Зоната на дрениране е в района на гр. Стрелча между Същинска Средна гора и Стрелчанския плутон. Съдейки по високата температура ($56^{\circ}C$), може да се направи заключение, че минералната вода идва от дълбочина около 1 300-1 500 м.

Подхранване на находището

Минералната вода е с атмосферно-инфилтрационен произход. Подхранването на находището се осъществява за сметка на атмосферните валежи в зоната на север от района на разкриване на минералната вода.

Колектор на минералната вода

Колектор на минералната вода са гранитите, които залягат на дълбочина от 11 до повече от 500 метра под земната повърхност.

В дренажната зона на находището гранитите са припокрити от плиоценски наслаги, представени от слабо споени чакъли и валуни с глинесто пясъчлив запълнител.

Експлоатационни водоизточници на минерална вода в находището

Преди сондажно-хидрогеоложките проучвания, в района на Стрелча са били известни три минерални извора: „Банският извор” - в центъра на селището, каптиран през 1928 г. на дълбочина 10 м, като самото водохващане е в плиоценски конгломерати, лежащи непосредствено върху палеозойските гранити, от които идва минералната вода с температура 41°C и дебит около 1,5 - 2 л/с; „Топлата чешма” - в западния край на града, каптиран с плитък каптаж, който улавя смесена вода с температура 23 °С и незначителен дебит около 0,2 - 0,3 л/с; „Банчето” - на около 1-1,5 км южно от града, в непосредствена близост до р. Стрелчанска Луда Яна, каптиран под дъното на малък лечебен басейн и събиращ проникваща от дълбочина през плиоценските и кватернерни наслаги минерална вода с температура 28-31°C.

През периода 1959-1960 г. от „Водоканалпроект” са извършени сондажно-хидрогеоложки проучвания на находището при които са прокарани три проучвателно-експлоатационни сондажа: сондаж № 1 ВКП, сондаж № 2ВКП и сондаж № 3ВКП, от които експлоатационен е само сондаж 3ВКП. Сондаж № 1 ВКП е слабо водообилен, а сондаж № 2ВКП е в непосредствена близост до сондаж № 1хг и е разкрил минерална вода с ниво под терена и с по-ниска температура. Освен това те имат и по-ниска температура на водата.

През 1965 г. от бившия Комитет по геология в центъра на града, в близост до сондаж 2ВКП и Банския каптаж, е прокаран сондаж № 1хг на кота терен 480,3 м. с дълбочина 487,5 м.

Сондажът е разкрил минерална вода на самоизлив с температура 56°C и е основно водовземно съоръжение в находището. През 1967 г. на сондаж № 1хг е изграден каптаж, представляващ еднокамерна суха шахта.

Сондажът е преминал следния геоложкият профит:

- от 0,00 до 9,20 м — глинесто-пясъчливи отложения - алувий;
- от 9,20 до 11,30 м - чакъли и валуни с глинесто-пясъчлив запълнител, слабо споени - плиоцен;
- от 11,30 до 139,80 м - едрозърнест светлосив гранит - палеозой;
- от 139,80 до 295,00 м - гранит средно до едрозърнест - палеозой;
- от 295,00 до 335,00 м - гранит средно до едрозърнест слабо напукан -палеозой;
- от 335,00 до 485,70 м - гранит среднозърнест напукан - палеозой;

Конструкцията на сондаж № 1хг е следната:

- от 0,00 до 11,30 м - сондирано с $\varnothing$ 170 мм;
- от 11,30 до 55,90 м - сондирано с $\varnothing$ 150 мм;
- от 55,90 до 389,00 м - сондирано с $\varnothing$ 130 мм;
- от 389,00 до 487,50 м - сондирано с $\varnothing$ 110 мм;

Интервалът от 0,00 до 11,20 м е обсаден със стоманена колона $\varnothing$ 168 мм със задтръбна циментация.

Интервалът от 0,00 до 389,00 м е обсаден със стоманена колона $\varnothing$ 127 мм със задтръбна циментация.

Интервалът от 389,00 до 487,50 м е открит ствол.

Експлоатационни ресурси

Експлоатационните ресурси на находище на минерална вода „Стрелча”, гр. Стрелча, община Стрелча, област Пазарджик пукнатинно-водонапорна система в Панагюрските гранити с палеозойска възраст (γPz_2) — изключителна държавна собственост, са утвърдени със Заповед № РД-732 от 26.09.2013 г. на министъра на околната среда и водите, както следва:

Находище на минерална вода	Експлоатационни ресурси от минерална вода			Температура Т °C	Експлоатационни ресурси от хидрогеотермална енергия		
	Q _{EP1} (л/сек)	Q _{EP2} (л/сек)	Q _{EP3} (л/сек)		Q л/сек	ΔТ °C	G ^т _{енс} kJ/s
Находище на минерална вода „Стрелча” пукнатинноводонапорна система в Панагорските гранити с палеозойска възраст (γPz ₂)	5,85	8,78	0,38	29,5-56	7,10 Сондаж № 1хг	41	1219,7
					4,80 Сондаж № 3ВКП	17,5	352
					1,00 Сондаж № 2ВКП	31	130
					0,90 КЕИ Бан. к.	26,5	100
					0,83 КЕИ Банч.	14,5	50,4
	14,63						

и технически възможен дебит:

Водовземно съоръжение:	Технически възможен дебит	Кота ПВН	Допустимо понижение (Сдоп)	Допустима дълбочина на водното ниво	Допустима кота на динамично водното ниво	Температура
	Q (л/сек)	м	м	м	м	Т (°C)
Сондаж № 1хг	7,10	-	-	-	Самоизлив до кота 480,90	56

Каптиране

Каптажа на сондажа е подземна бетонова шахта (2,50 x 2,50 м) над терена е изградена постройка с метален покрив, с желязна решетъчна врата, която се заключва с катинар.

Санитарно-охранителна зона

Определянето на санитарно-охранителната зона на находище „Стрелча” и на водовземните съоръжения е в процедура.

Б. Състав:

1. Аниони	mg/l	eq%
F ⁻	3,47	5,260
Cl ⁻	10,99	8,929
SO ₄ ²⁻	74,48	44,659
CO ₃ ²⁻	6,00	5,760
HCO ₃ ⁻	73,22	34,572
HSiO ₃ ⁻	2,19	0,818
NO ₃ ⁻	< 1,00	0,000
NO ₂ ⁻	< 0,05	0,000
Сума:	170,35	~100,00

2. Катиони	mg/l	eq%
NH ₄ ⁺	< 0,05	0,000
Li ⁺	0,15	0,799
Na ⁺	55,21	89,355
K ⁺	1,82	1,732
Ca ²⁺	4,37	8,114
Mg ²⁺	< 0,12	0,000
Fe-общо	< 0,02	0,000
Mn ²⁺	< 0,02	0,000
Сума:	61,55	~100,00

Сух остатък при 180°C	231 mg/l
Сух остатък при 260°C	189 mg/l
Електропроводимост	335 μS/cm
pH	9,09

H ₂ SiO ₃	57,52 mg/l
Обща минерализация	289 mg/l
Въглероден диоксид	0,00 mg/l
Сероводород	1,12 mg/l
Дебит	7,10 l/s
Температура	56 °C

Външен вид: Водата е бистра, безцветна, без утайка с лек мирис на сероводород.

3. Микроелементи (mg/l)

Алуминий	0,073	Селен	< 0,010
Арсен	< 0,010	Живак	< 0,001
Антимон	< 0,005	Цинк	< 0,010
Кадмий	< 0,003	Барий	< 0,010
Хром	< 0,005	Бор	0,180
Мед	< 0,050	Сребро	< 0,050
Никел	< 0,005	Цианиди	< 0,010
Олово	< 0,010		

Данните са съгласно Протоколи от изпитване № 290 от 04.10.2021 г. на Специализирана лаборатория за анализ на минерални води към „НСБФТР“ ЕАД, гр. София и Протокол за химичен анализ на минералната вода № 409 от 14.09.2021 г. на РЗИ Пазарджик.

4. Радиологични показатели

Обща α - активност	0,084 $\pm$ 0,019 Bq/l	Радон-222	67,8 $\pm$ 8,5 Bq/l
Обща β - активност	0,169 $\pm$ 0,035 Bq/l	Естествен уран	0,0063 $\pm$ 0,0013 mg/l
Радий-226	0,096 $\pm$ 0,032 Bq/l	Обща индикативна доза	< 0,1 mSv/year

Данните са съгласно Протоколи за контрол на радиологичните показатели на вода № W 134a и № W 134b от 26.11.2021 г. на Орган за контрол от вид А при НЦРРЗ.

5. Микробиологични показатели

Общ брой колонии на жизнеспособни микроорганизми при 20 до 22°C за 72 ч.	0 КОЕ/см ³	Ешерихия коли при 37 и 44,5°C	0/50 см ³
Общ брой колонии на жизнеспособни микроорганизми при 37°C за 24 ч.	0 КОЕ/см ³	Фекални стрептококи (ентерококи)	0/50 см ³
Колиформи при 37 и 44,5°C	0/50 см ³	Спорообразуващи сулфитредуциращи анаеробни бактерии	0/10 см ³
		Псевдомонас аеругиноза	0/50 см ³

Данните са съгласно Протоколи от изпитване № 11/44 от 17.09.2021 г. на Орган за контрол от вид А при РЗИ Пазарджик.

Заклучение:

Общата минерализация на минералната вода от сондаж № 1хг находище на минерална вода „Стрелча“, гр. Стрелча, община Стрелча, област Пазарджик е 289 mg/l. Характеризира се като ниско минерализирана, хипертермална, хидрокарбонатна, сулфатна-натриева и силициева вода, съдържаща флуорид, без санитарно-химични и микробиологични признаци на замърсяване. Съдържанието на изследваните микрокомпоненти и стойностите на радиологичните показатели са в границите на нормите за минерални води. Поради установено повишено съдържание на „флуорид“ (установена стойност от 3,47 mg/l) водата се определя като неподходяща за всекидневна употреба за питейни цели. Водата запазва постоянен състав и свойства и отговаря на изискванията на Наредбата № 14 за курортните ресурси, курортните местности и курортите (ДВ, бр. 79 от 1987 г., посл. изм. бр. 70 от 2004 г.).

В. Свойства:

Лечебно-профилактичните свойства на водата се определят от нейната минерализация и наличието на хидрокарбонатни-сулфатно-натриеви-флуорни и силициеви съставки. Питейното

балнеолечение с този тип води оказва въздействие основно върху стомашно-чревния тракт, жлъчно-чернодробната и бъбречно-отделителната системи. Водата намалява лекостепенно хиперацидитета на стомашния сок, ако се приемат 60-90 минути преди хранене. Доказано е също, че хидрокарбонатно-сулфатната вода предизвиква така наречената разреждаща секреция в стомашно-чревния тракт, което обуславя едно от най-популярните им въздействия в балнеологията – предизвикват перисталтичен ефект от преразтягане на червата, което води до очистителен ефект. Стимулира кинетиката на жлъчните пътища, има противовъзпалително действие и влияе върху секреторната функция на черния дроб и жлъчния мехур, като предизвиква холеретично и по-малко холагонно действие. Наличието на сулфатни йони оказва въздействие върху обмяната на веществата при затлъстяване чрез очистителния ефект, при захарна болест като подпомагат пълното изгаряне на въглехидратите и гликогенообразуването, подобряват пуриновата обмяна, като спомагат тяхното пълно изгаряне от организма. Наличието на силиций има адстрингентно и антисептично въздействие и намира приложение за лечение на кожни заболявания.

При използване за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика (след съответното темпериране до 35-37° C) оказва благоприятно въздействие при следните заболявания: стомашно-чревни заболявания (хронични гастрити, гастродуоденити с намалена стомашна секреция, язвена болест, ентероколити свързани с намалена моторика на черния тракт и др.); жлъчно-чернодробни заболявания (жлъчно-каменна болест, хронични холецистити, холангити, хронични хепатити, дискинезии на жлъчните пътища и др.); бъбречно-урологични (хронични пиелонефрити, хронични цистити, уратна и оксалатна литиаза, състояния след литотрипсия и др.); метаболитни заболявания (подагра, затлъстяване, захарен диабет и др.); лица експонирани на вредни вещества (пречиства бъбреците и черния дроб от вредни вещества натрупани вследствие на отделяните вредни газове от заводи, автомобили и др.).

Използването на минералната вода за питейно балнеолечение и балнеопрофилактика е по лекарско назначение, при спазването на строго определени методики и дозировки (количество на приетата вода, температура и начин на приемане, продължителност на лечебно-профилактичния курс).

Инхалационно лечение при хронични заболявания на горните дихателни пътища.

Противопоказания за вътрешно (питейно) балнеолечение: до 6 месеца след кръвоизлив от стомашно-чревния тракт

При използване за външно балнеолечение и балнеопрофилактика (след съответното темпериране до 35-37°С) оказва благоприятно въздействие при следните заболявания: дегенеративни и възпалителни заболявания в ремисия (артрозоартрити, коксартрози, ревматоиден артрит, анкилозиращ спондилоартрит и др.); заболявания на периферната нервна система (дископатии, радикулити, плексити, полирадикулоневрити и др.); след оперативни интервенции на опорно-двигателния апарат (за кинезитерапия при посттравматични и постоперативни състояния); кожни (хронични дерматити, псориазис); гинекологични (хронични гинекологични възпаления на женската полова система-стерилитет, метрити, хронични аднексити и др.).

Минералната вода може да бъде използвана за хигиенни и спортно-рекреативни цели след съответно темпериране.

Противопоказания за външно балнеолечение: специфични заболявания; онкологични заболявания; инфекциозни заболявания; заболявания в остър стадий и декомпенсирана функция на органи и системи; ХИБС – с ритъмни нарушения, епилепсия

В случаите, когато минералната вода от сондаж № 1хг находище на минерална вода „Стрелча“, гр. Стрелча, община Стрелча, област Пазарджик се ползва за цели различни от посочените в балнеологичната оценка или когато водата се ползва по начин, който променя минералния състав посочен в балнеологичната оценка, следва да бъде получено одобрение от Министерство на здравеопазването за всяка конкретна цел и начин на нейното приложение.

ЗА МИНИСТЪР:
ДОЦ. Д-Р ГЕОРГИ ЙОРДАНОВ ДМ
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР
(Съгласно Заповед № РД-01-2 от 04.01.2022 г.)

